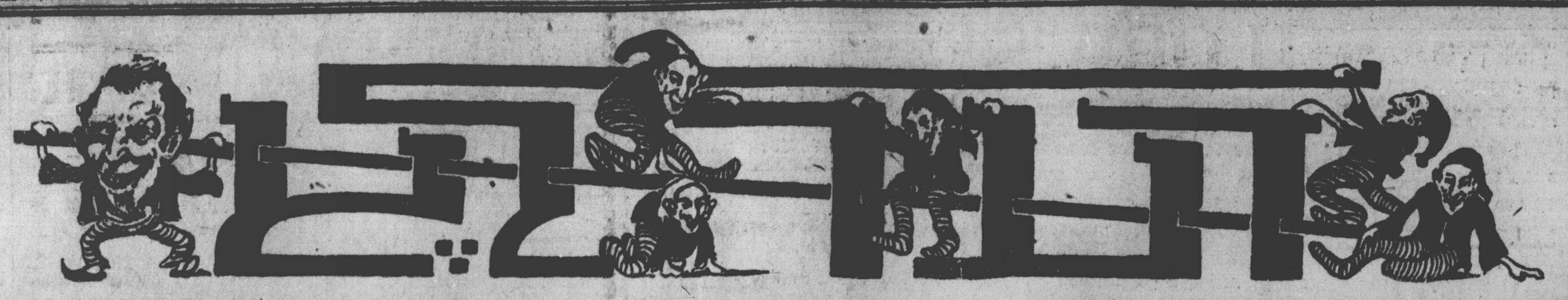

ווער דארף זייערע „ספיטשעס"

פון א. פאר־לץ.

זארגט ניט, חברה לצים, מיר וועלען מענשען גלייך.

מעגען מיר פוכניען פון הונגער, מעגען אונזערע שיך פייפען מיט א קוויטש, און זאלען מיר אפילו דארפען שטעהען שעה'ן אין דער „ברעד ליין" אויף קינג שטראסע דארפען מיר זיך ניט קימערען, ווייל —

וואס מיר זיינען, זיינען מיר,
אבער מענשען זיינען מיר.

ווי האט איהר דאס געזעהן אין אמעריקע אדער אין קענעדע א שטאדט, וואס זאל ניט האבען קיין קאנווענשאנס. אזא שטאדט איז דאך ערגער ווי דער טויט, ביטערער ווי צו דארפען איבערלעזען ד' יגאנצע פיער שפאלטען „צייט" עדיטאריעלס, ערגער ווי צו דארפען געכאפט ווערען מיט א פלעשעל שנאפס, און אפקומען ביי אונזער אלטען קוירנעל, און דא זיינען מיר מיט אמאל אויפגעריכט געווארען און אין ווייניגער ווי זעקס חדשים צייט וועלען מיר זוכה זיין צו האבען א גאנצע דרויליגע קאנווענשאנס.

מען זאגט מיר אפילו, אז א טראיקע איז ניט אזוי אי, אי, אבער ווען מען קימערט עס הלואי ווארום איז גוט צו פאהרען מיט א טראיקע, אזוי געשפאנט אויפן רוסישען „שטייגער. אי, וועט איהר זאגען אז דארטען האט מען צו טון מיט פערד, איז ערשטענס דארפט איהר מיר נאך באווייזען מיט וואס מיר האבען דא צו טון. והשנית... אבער ווער דארף נאך א צווייטען ארגומענט, ווען דער ערשטער איז אויך „גוד איגאף פאר מיר".

ווי אזוי זינגען עפעס די פועלי ציון די דלפנים און די קבצנים ביי די ציוניסטען — „עוד עם ישראל חי", — און אז מען לעבט דערלעבט מען, אט האבען מיר זיך דאך פארט דערלעבט צו די קאנווענשאנס

צוערשט זיינען געקומען די באבערדעלטע אידען, איך מיין יענע אידען, וואס זייערע בערד רוהען זיך גאנץ געמיטליך אין די בארבער־שעפער און זייענען זיך פון העסטוועגען גאנץ פיינע מזרחים, און טוען זיך ניט קיין ריהר אהן „דת ישראל" האט מען עס, מאמעלאך מיינע אפגעגודיעט צוויי טעג. האט דער געוואלט א ישיבה, האט דער אנדערער דוקא געוואלט א „פאראקיעל סקוהל" האט הרב פלוני בן פלוני געקעמפט פאר דעמאקראטיע, האט מיסטער סא ענד סא געשריען אז פופציג טויזענד וועט זיין עגונה און די הויפט צרה איז געווען, וואס יעדער איינער האט געוואלט ריידען, און נאך ווי רעדען, באטש א גאנצען מעת לעת דורבאנאנד.

און זיצענדיג לעצטען זונטאג ביי דער פרומער קאנווענשאן אין א האל אהן מזוזות אבער דערפאר מיט א יארמעלקע אויף'ן קאפ, האבען מיינע לעפצען געשעפטשעט א תפלה בלחש:

„רבונו של עולם, האר פון אלע וועלטען, האסטו שוין אונז געשטראפט מיט קאנווענשאנס, און אז מיר דיינע קנעכט, די ארעמע צייטונגס־מענשען זאלען זיך דארפען ביי זיי נודיען, און אפילו קיין באנקעטעל ניט האבען, טא שטראף אונז כאטש ניט מיט קיין חרב ספיות, מיט א שווערד מיט צוויי שארפען, אויב מיר מוזען שוין יא אפקומען, טא שיק אונז כאטש ניט קיין דעלעגאטען וואס יעדער איינער פון זיי זאל זיך וועלען אויסלערנען פאר א „רעגעלע לעקטשורער". סגור את פיהם — מאך זיי צו די מיילער, טאטע ליעבער, זיסער, פארשטאפ זיי די מיילער מיט טשואינג־גאם, מיט טעפי־קענדי, מיט פינאטס, און מיט וואס דו ווילסט נאר אליין, אבער זאלען זיי ניט ריידען, זאלען זיי ניט רעדען.

ארון כל העולמים, האר פון אלע וועלטען, אי פון די „דיילי ווארלדס" און אי פון די „סאנדעי ווארלדס", מיר די ארימע זיהן פון דיין דיענסט דארפען נאך זיך נענוג אנפלאגען ביי די צוויי ריטע קאנווענשאנס פון די ראדיקאלניקעס, וועלכע האבען זיך אויך פארלעגט — אויף אונזער שטאדט, האב זשע מיטלייד מיט אונז און זאלען מיר עס קענען דערטראגען, ווייל אויב ניט וועלען מיר זיך מוזען א מעשה אנטון, און וועסט באקומען א ניי בינטעל אלמנות מיט יתומים.

ערפיל זשע אונזער רצון, און זעה עס זאל ניט זיין קיין אומזיסטע תפלה."

ווי זאגט איהר, זיינען מיר ניט גערעכט? — ווער בעט זיי אז זיי זאלען אזוי פיעל ספיטשען, ווער בעט זיי?

קארגע צרות האבען מיר אהן דעם?

„מזרחי'סמיש"

פונ'ם לץ בכבודו ובעצמו.

רבי גארדאן האט ערעפענט און געשלאסען די קאנפערענץ.

אבי מען זאגט אז א רב, קען קיין בעל הבית ניט זיין.

אין געלט פראגען האבען זיך די מזרחים ערלויבט צו פאראייניגען מיט זייערע פליגלען.

א בפירושער פסוק דאכט זיך. דער גוי איז טריף, אבער דער גראשען איז כשר.

די מזרחי דעלעגאטען האבען גאר געוואלט וויסען, ווער עס זיינען די מזרחים און ווער עס זיינען די ציוניסטען?

די מזרחים זיינען: יוסף בוכאנעק — א קלאוקס מאנופעקטשורער, און די ציוניסטען זיינען: ס. ה. סאלאמאן, — א פוטער מאנופעקטשורער.

איך האף אז איהר וועט זיך ניט אנשליסען אין קיין אינטערנאציאנאל, האט ק. ה. סאלאמאן באגריסט די מזרחי קאנפערענץ.

און דערביי פארגעסען אז די מזרחים באלאנגען שוין צום ערשטען אינטערנאציאנאל.

און וואס באשטעהט די ארבייט אין גלות? האט געפרעגט הרב גרויבארט.

אין רייסען שמאטעס, שטופען פושקארטס, שטארבען פון הונגער, האנדלען מיט אביסעל...

אונזערע קינדער מוזען זיך באקענען מיט אונזערע פוסקים, האט געזאגט, דער זעלבער רב.

איהר מאכט א טעות רבי, אונזערע קינדער האבען פיינט גרינגע, און נאך דערצו מיט אזעלכע נעמען ווי ירושלמי, מהרש"א, תוספות יום טוב.

וואו איז דער קאנאדער אידישער גייסט, האט דער רב געפרעגט.

דער גייסט איז דא. די פראגע איז, וואו און ווער זיינען די קאנאדער אידען?

ביים נאמינירען א וויים פרעזידענט, האט רבי לעווין געהייסען ערוועהלען א בעל הבית אנשטאט א רב.

אבי דער לץ מאט געמיינט אז... א רב קען זיין א בעל הבית.

משיח וועט קומען אויף אברהם אבינו'ס אייזעל, האט פארזיכערט רבי זלאטניק.

הפנים אז די פארצייטיגע אייזלען, זיינען נאך גרעסערע קריכער ווי די היינטיגע.

היינט זיינען מיר בר־מצוה געווארען, האט דערזעלבער רב, אנגעזאגט די מזרחים.

ווייסט אבער דער רב פונקט ווי די איבעריגע בר־מצוה'ס, אז ביי אונז איז א מנהג ביי אזא שמחה, צו שאפען געלד פאר'ן רעליעף און די אימיגראנטען געזעלשאפט?

סאציאליזם איז א קליין שוועסטערל פון באלשעוויזם, האט גערדרש'ענט הרב ראזענבערג.

און מיט זיך האט ער געהאט א קליין ברודעריל.

די פועלי ציון זיינען קבצנים, האט געשמייכלעלט דער זעלבער רב.

פארגעסט אבער ניט אז זיי לעבען מיט „די צייט".

פופציג טויזענד דאלאר פארן קרן ארץ ישראל, צעהן טויזענד פאר דער לישכה.

א רמז בנגד די 5 חומשים פאר ארץ ישראל, און די עשרת הדברות פאר זיך.

די קאנפערענץ האט זיך געשלאסען מיט א פארוועון באנקעט.

א סימן אז די מזרחים זיינען דערווייל ניט מילכיג און ניט פליישיג.

פריוואטער קאפיטאל מוז בויען ארץ ישראל. באשליסט דער מזרחי.

א שאלה צו די רבנים:

וואס וועט איהר טון מיט'ן והארץ לא תמכר לצמיתות?

די מזרחים ווילען חוקא האבען א פרויען אגודה, און א צעירי וצעירות אגודה.

עס איז בלויז א מורא, דאס אויב זיי וועלען האבען א פרויען אגודה, וועלען שוין קיין צעירים וצעירות ניט זיין.

די פועלי ציון ווערען בטול בששים, האט געפסקנט רבי ראזענבערג.

רבי, איהר ווייסט דאך אז בטול בששים איז כשר.

איג'ם ועד החנוך זיינען ערוועהלט געווארען זיבען רבנים און איין איד.

ווייסט איהר אפשר וואס פאר א סימן דאס איז?...

ביים פארלעזען א העברעאישע טעלעגראמע האבען בלויז אפלאדירט די רבנים זלאטניק, גארדאן, און די סעקרעטארען נאטאנזאן און יגיד.

ניט אומזיסט האט די קאנפערענץ אנגענומען א באשלוס צו לערנען עברית בעברית.

וואו זיינען — די טאראנטאר פרויען, האט געפרעגט דער האמילטאנער רב, אין יוניווערסיטי שול?

וואס זאלען זיי דארט טון, אז די שוהל האט ניט קיין יונגען ראביי אין ניט קיין כאהר?...

וואס ווערען פעהלט

פון לייזערקע לץ.

ה. דווארקינען — א רעקאמענדאציאנס בריעף פון לאקאל 3 (ז"ל) צו טראצקי'ן. ער זאל איהם ארייגלאזען אין סאוויעטען רוסלאנד צו די ווייבלעך וועמענס מענער זיינען אין אמעריקא...

ש. מ. שאפיראן — א מזיק, וואס וואס זאל איהם אזוי צו מזיק'ען, ווי ער האט צומזיקט דעם „מזיק" וועלכער האט געצייגט אז די טאראנטאר שרייבער זיינען אמת'ע „מזיקים"...

ש. עלשטיין'ען — א פאר געזונטע אידישע לעגיאנערען, מיט וועמען ער זאל קענען דעבאטירען אדער ארגומענטירען וועגען פאלעסטינא...

ב. סטאן'ען — „סמיכות" אויף ארויסצוגעבען, צו די קומענדע וואהלען קוויטלאך אויף יין־שרף לקידוש...

דעם געוועזענעם טאראנטאר הילפס־קאנפערענץ — די באלשעוויסטישע ארמיי, וואס קעמפט געגען די ווראנגעלס און פאליאקען, צו געהן זאמלען ביי די טאראנטאר גבירים פאר די מלחמה ליידענדע

דער פריץ שולע — לענין און טראצקי אלס לעהרער

איהרע שילער — א אידישע ערציהונג.

ב. נאטאנזאן'ען — אלטע ווייבער, וועלכע זאלען אנפאנגען פריהער פאר איהם — צו וויינען ביי זיינער א רעדע.

שלמה האלפערין (לויט זיינע ליעבעס לידער) — א ווייב מיט א וואלגערהאלז!

ש. נעפאם'ען — אז די ערשטע אויפלאגע פון זיין ערשטען בוך לידער זאל אזוי געהן ווי זיין קאר געהט...

ב. גאלדסטקי'ען — א לעפעל וואסער — צו דערטרינקען די טאראנטאר „זייאניסטען"...

די תלמידים פון דער תלמוד תורה — ארבע כנפות'לאך.

די טאראנטאר ארטאדאקסען — נאך עטליכע טשוירטשעס צו פארוואנדלען זיי אין שוהלען...

צו די ארבייטסלאזע

פון נ. בריק.

ניט געזארגט, איהר ארבייטסלאזע,
ניט פארלארען נאר דעם מוט,
נישט לאנג וועט הענגען איבער אייך נאך
פון הונגער גויט דער שווערער קנוט...

עס פליהען שוין עראפלאנען
שנעל צו אייך די גוטע צייטען
און א לעב טון וועט איהר ווידער
ווי עס לעבט זיך נאך ביי לייטען...

און האנדעלס אפמאך האט דאך
ענגלאנד שוין געשלאסען
מיט די פרא אדם'ס
די רוסישע גנאסען.

און ווילסאן־הארדינג טאנצען
וועלען אויך אין קאן
ווייל ווען עס האלט ביי די קלינגערס
ווכט אנקעל סעם דעם אויבען אן...

אויך א האזען חלק קריגען
וועט קענעדע מסתמא
ווייל אנטייל גענומען האט זי
דאך אין דער מלחמה.

און ווי שטראמען וועלען פליסען
ארדערס, ארדערס אהן א צאהל,
און איהר ארבייטער וועט שוויצען
ביי דער ארבייט ווי אמאל...

און די האמערס וועלען קלאפען
אין דער פעקטארי, אין דער שאפ,
און די שניידער וועלען נייען
סיי ביי טאג און סיי ביי נאכט.

ניט געזארגט איהר ארבייטסלאזע
ניט פארלארען נאר דעם מוט,
ניט לאנג וועט הענגען איבער אייך נאך
פון הונגער־גויט דער שווערער קנוט...

ציהט זשע שטארקער איין די מאגענס,
געהט איין ווינטער נאר אהן שיך,
עס וועלען קומען גוטע צייטען,
זיי וועלען זיכער קומען גיך...

לאכט זיך אויס

(יצחק'ן א מתנה)

פון איטע ה. שיקמאן.

וואס — באקאנטע, וואס אייך פריינט,
וואס אייך וויינען, בעסער לאכען!...
וואס אייך מארגען, וואס אויך היינט,
לאכט זיך אויס פון אלע זאכען!...

לאכט זיך אויס — זייט איהר פטור:
סיי פון זארג סיי פון פרייד;
וואס אייך טראכטען, וואס אייך קלערען,
ווייניג קוקט... ווייניג זעט...

ווילט ניט אלעס! מאנט ניט אלעס —
אט אזוי — הייסט גרינג געלעבט...
לעבט, און טוט ווי עס גלוסט זיך,
און א ליעבעס לידעל וועבט!...

אין די מאוויס

אין די „מאוויס" ציינט מען זומער,
ווען עס איז ווינטער אויף דער גאס,
ריגע דעקען אלע פעלדער
און דער הימעל א בלאהער פאס.

מען פערגעסט זיך אן דעם ווינטער,
וואס בעגלייט אונז טראט נאך טראט,
אין די מאוויס זעהט מען זומער,
פיהלט מען ווי צו דאנקען גאט.

רדויסען איז א זאווערוכע
און א פראסט פון פופצעהן גראד,
אויף'ן לייליך — שנוימט א שיפעל,
און א ווינטעל קישט א בלאט.

אונזער טייך איז איצט פארפרארען,
אונזער גאניק איז פארשנייט,
ג'פאלען שילדען, ס'פאלען דראטען —
דער טראמוויי באוועגלאז שטעהט.

אבער דא, אויף'ן עקראן,
רוהיג איז אזוי און שטיל.
קומט א מענש אן, שרייט ער ניט:
פון א הונט מען הערט קיין ביל.

אנגענעהם איז זעהן א זומער
אין דער צייט פון ווינטערס שטעה,
נוען דער הימעל אנשטא מיט
אהן אן אויפהער שיט מיט שניי

מעג דער זומער זיין א פאלשער,
מעג עס זיין נאר אויף'ן לייליך
פון דערמאהנען זיך אן זומער,
אויף'ן הארצען ווערט שוין פרייליך.

אוי וועלכע שדים

פון שלמה האלפערין.

אוי וועלכע רוחות, אוי וועלכע שדים
זיך האבען אין הארצען צו מיר דארט פארקליבען
און האבען א חורבן געמאכט פון מיין לעבען
און האבען דאס שעהנסטע פון דארטען פארטריבען?...

א וועלכע שטורעמס, א, וועלכע דונערס
דארט יאגען מיט אימפעט, און ברעכען און קנאלען
און ווארצלען ארויס מיינע בעסטע געפיהלען
און ברענען צו אש מיינע בעסטע אידעאלען?...

און וואו איז מיין גארטען? און ווער האט די בלומען
די שעהנע די צארטע צוטראטען מיט צארען?
אוי ווער איז דער גזלן, אוי ווער איז דער מערדער
וואס האט מיר אהן־רחמים פארסמט מיינע יאהרען?...

קלוגע ווערטער פון אידישע חכמים

בעארבייט אין אידיש

פון א. גרעי.

דאס וואס עלטערען זוכען ניט קיין כבוד פון זייערע קינדער, באפרייט נאך ניט די קינדער פון דעם „כבד את אביך ואת אמך".

(קדושין לב)

א רייבע הויז איז דער זאמעל פלאץ פון א סך פריינד און גוטע ברידער — א הונגער נעסט מיידען אוים אלע.

(שבת לב)

דערזעלבער קינסטלער וואס נעהמט שטארק אוים ביי מבינים, איז א פארטאטש פאר עם הארצים.

(יומא כא)

די עלטערען קענען לכל הפחות רייען פון געוועזענע גוטע צייטען, די קינדער אבער ווייסען גאר ניט וואס גוט איז.

(נדרים)

ווען די עלטערען פארנאכלעסיגען דעם דאך, קומען די קינדער און צוברעהען די ווענט.

(ירושלמי)

אויף דער עלטער פאלען מיר איבער די קליינע שטיינדלאך אויף וועלכע מיר האבען זיך אין דער יוגענד ניט אומגעקוקט.

(ירושלמי)

דענק ניט דאס דיקע ווענט קענען באהאלטען דיין פארברעכען.

(תענית יא)

דער צונג איז ווייך און ארומגערונגעלט מיט פעסטונגען און דאך קען ניר א קינסטלער איהם איינהיטען.

(מדרש תהלים)

געהסטו ארוים אין וועג, זיי פאר בערייטעט פאר אן אנגריעף.

(סנהדרין צח)

פון אייגעניש קומט קיין גוטס ניט ארוים.

(פסחים סח)

דער צו קלוגער פארזעהט אפט וויכטיגע קלייניגקייטען.

(עירובין ד)

פארלאז זיך ניט אויף דיין זכרון, ווילסטו געדענקען מוזטו כסדר חזר'ן.

(שבת קל)

עס איז שוין אזא נאטור ביי דעם מענש, כסדר צו דענקען פון זיין געלד בייטעל.

(ב"ק קיח)

דער מענש ווערט זעלטען זאט.

(ב"ב קעה).

צווישען כ…

איטשע מאיר: האסט…
הערט די נייעס וואס מען האט א…
נען אין אמעריקא, אז מען…
שיקען פאטאגראפיעס דורך'ן טעלע…

הערש יואל: איז וואס זשע…
עס ביי דיר אזא גרויסער קונץ?…
זעה ניט די חכמה אין דעם…

איטשע מאיר: סטייטש וואס…
טו! ניט אנדערש נאר…
דעה אדער אזוי סתם מבולבל…
לא עלינו, מען זאגט דאך…
נאך א גרעסערע חכמה ווי די…
חכמות.

הערש יואל: …
האלץ וואס דו ביזט! די…
א פאטאגראפיע אזא מין…
קען דורך'ן טעלעגראף, אזעלכע…
כע סלופעס מיט דראטען ווי…
להבדיל? דאס הייסט ביי דיר…
חכמה?

איטשע מאיר: יא טאטע!…
בין א איד, דאס מיין איך דאך…
ווי אזוי זשע מאכט מען דאס?…
הערען.

הערש יואל: …
סעלע וועל איך דיר זאגען…
אויב מיר זאלען אנגעהמען די סברה…
ווילוועלע אפיקורס ימח שמו…
ניט. די זון דרייט זיך נאר די ערד…
זיך, אין עס גאנץ פשוט, …
אזעלכע הויכע דראטען אבער…
הויכע אז די שפיצען פון די…
זאלען זיך ניט פארטשעפען…
הענגט דארט אויף אין אמעריקא…
גאפאגראפיע אין ווען די ערד…
זיך אזוי ווארט מען ביז מיר…
צו אויף דעם ארט, נעהמט מען…
לאנגען שטעקען און מען גיט עס…
אראפ. ווייסטו שוין ווי אזוי?

א. האפמאן.

גאלד אין ליים.

— וואס איז דער חילוק צווישען…
בעקער און א געוועהנליכען מענש?

— א בעקער האט פון ברויט…
דענע צייהן אין מויל, א געוועהנליכער…
מענש האט פון ברייט ליים אין מויל.

הויכע קלעצער.

— פארוואס האבען פרויען הויכע…
קלעצער?

— ווייל זיי ווילען זיין העכער…
באן.

פאלקס ווערטלאך

און ווי זיי ווערען געשאפען.

„חוטא בייגעל".

דאס ווארט „חוטא בייגעל" איז… הויפטזעכליך פארגרייזט און… זאגט פון ווייבער. די… כע פארשטעהען עטוואס העברעאיש… ווייסען די אמת'ע בעדייטונג און… מיינט „חוטא בעגל". דאס איז… עגל הזהב וואס איז דערמאהנט… חומש, אז די אידען האבען פאר… א גאט געמאכט און דער מיט… בעגל געווען.

א. האפמאן.

עלעקטריק פיקסטשורס און סופלאיס

$25000 סטאק מוז פארקויפט ווערען צו די קלענסטע פרייזען, איידער מיר נעהמען סטאק

פאלגענדע זענען איניגע פון אונזערע רעדוצירטע פרייזען!

עלעקטרישע גלעזלאך

15 וואט 25 און 40 וואט טאנגסטאן רעג. 50 סענט א שטיק. 3 פאר	1.00
60 וואט אטנגסטאן 3 פאר — — —	1.35
75 וואט נייטראדזשין צו — — —	.75
100 וואט נייטראדזשין צו — — —	.95
200 וואט נייראדזשין — — —	2.25
300 וואט נייטראדזשין — — —	3.25

גאראנטירט אויף טויזענד שטונדען.

עלעקטרישע אויוענס

רער האט רעגולאר 5.50 איצט — —	3.95
דאמיניאן רעג. 6.00 איצט	4.25

גאראנטירט אויף א יאהר.

עלעקטרישע אייזענס

3־פונט אייזען רעג. 8.50 איצט	6.95
6־פונט אייזען רעגולאר 9.50 איצט	7.75
6־פונט אייזען רעגולאר 7.50 איצט	5.75

גאראנטירט אויף א יאהר.

טאוסטערס

רעגולאר 6.50 צום אויספערקויפען	4.75

היטערס

האט פאוינט רעגולאר 15.00 איצט	11.95
כארזשעסטיק רעגולאר 11.50 איצט	9.95
קיטשענער רעגולאר 9.00 איצט —	6.50

גאראנטירט אויף א יאהר.

ווענט ברעקעטס צו — — —	1.19
א דריי לאמפען הענגענדיגע פיקטשור קאמפליט מיט שיידס — — —	7.50

דאס זיינען בלויז איניגע פון אונזערע מציאות, פון א גרויסען אויסוואהל פון עלעקטרישע פיקטשורס און איינריכטונגען. איבער 700 פיקטשורס אין אונזער שאו רום.

א פאלשטענדיגע עלעקטרישע איינריכטונג פאר הייזער פון 18.00 און העכער. קומט און זעהט אונזערע מציאות, ווארום זיי וועלען ניט דויערען לאנג.

ארדערס ווערען צוגעשיקט אין אלע טיילען פון שטאדט.

דאמיניאן עלעקטריק סופליי קאמפאניע לימיטעד

1-10 קווין סטר. וועסט

אפען אין אווענט — טעלעפאן אד. 1928